

19 Fjölmiðlun

1. UMFANG

Stjórnarmálefni á þessu málefnasviði heyra undir mennta- og menningarmálaráðuneyti.

Málefnasviðið er einn málaflokkur:

- Fjölmiðlun.

Fjölmiðlun. Markmið laga um fjölmiðlun eru m.a. að stuðla að tjáningarfrelsi, rétti til upplýsinga, fjölmiðlalæsi, fjölbreytni og fjölræði í fjölmiðlum sem og að efla vernd neytenda á þeim vettvangi. Fjölmiðlanefnd hefur eftirlit með fjölmiðlum og annast daglega stjórnsýslu.

Undir málaflokkinn heyrir einnig starfsemi Ríkisútvarpsins ohf. Markmið þess samkvæmt lögum er að stuðla að lýðræðislegri umræðu, menningarlegri fjölbreytni og félagslegri samheldni í íslensku samfélagi, eins og nánar er kveðið á um í samningi við ráðherra.

Í töflunni hér á eftir má sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2016–2018.

Heildarútgjöld í m.kr.	Reikningur 2016	Fjárlög og fjáráukalög 2017	Fjárlög 2018
19 Fjölmiðlun			
19.10 Fjölmiðlun	3.852	3.955	4.165
Samtals	3.852	3.955	4.165

2. STARFSEMI OG HELSTU ÁSKORANIR

Fjölmiðlun. Fjölmiðlaumhverfið hefur tekið gagngerum breytingum á undanförunum árum vegna áhrifa netsins á fjölmiðlun og hljóð- og myndmiðlaþjónustu. Það er áskorun að almenningur reiðir sig í auknum mæli á samfélagsmiðla og netmiðla til fréttatöflunar og áskrifendum að fréttatjónustu og dagblöðum fer sífellt fækkandi. Erlend samkeppni á fjölmiðlamarkaði, ör tækniþróun og fleiri atriði eru áhættuþættir sem geta haft áhrif á fjölbreytni og fjölræði í fjölmiðlun. Því þarf að athuga hvernig hægt er að sjá til þess að einkareknir fjölmiðlar og staðarmiðlar geti þrífist svo að almenningur hafi aðgang að fjölbreyttu efni, fréttum, samfélagsumræðu og íslenskri menningu og þannig stuðlað að því að viðhalda og efla lýðræði í landinu.

Nefnd um rekstrarumhverfi einkarekinna fjölmiðla hér á landi, sem skipuð var í lok árs 2016 af mennta- og menningarmálaráðherra, skilaði ráðuneytinu skýrslu í febrúar 2018. Í henni eru tillögur að aðgerðum sem miða að því að tryggja að hér á landi fái þrífist fjölbreyttur markaður einkarekinna fjölmiðla. Niðurstaða nefndarinnar er að þótt fjölmiðlaumhverfi á Íslandi sé á margan hátt fjölbreytt miðað við fólksfjölda, þá sé ljóst að rekstur einkarekinna fjölmiðla sé svo erfiður að það gefi stjórnvöldum tilefni til að stuðla að bættu rekstrarumhverfi þeirra.

Fjölmiðlanefnd er sjálfstæð stjórnsýslunefnd sem heyrir undir ráðherra. Ákvörðunum nefndarinnar verður ekki skotið til annarra stjórnvalda. Hlutverk ráðuneytisins gagnvart fjölmiðlanefnd felst einkum í því að skapa umgjörð sem gerir henni mögulegt að sinna lögbundnum hlutverkum sínum, bæði hvað varðar stjórnsýslumál og önnur verkefni.

Breytingar á fjölmiðlaumhverfinu hafa bein áhrif á störf nefndarinnar og m.a. af þeim sökum var ákveðið að styrkja starfsemi nefndarinnar með auknu fjárframlagi árið 2018. Helstu áskoranir í starfi nefndarinnar á næstu árum snúa að þátttöku í stefnumótun í fjölmiðlamálum, viðfangsefnum er lúta að eftirliti með aðgangi barna að kvikmyndum og tölvuleikjum og ráðgjöf við breytingar á fjölmiðlalögum, m.a. vegna fyrrsjáanlegra breytinga á hljóð- og myndmiðlatilskipun Evrópusambandsins.

Í samningi ráðuneytisins við Ríkisútvarpið fyrir árin 2016–2019 um fjölmiðlaþjónustu í almannapágu koma fram áherslur um aukið framboð á íslensku menningarefni, leiknu efni og efni fyrir yngstu kynslóðina auk þess sem kaup og samframleiðsla á efni með sjálfstæðum framleiðendum verði aukin. Ríkisútvarpið ohf. mun áfram leitast við að fylgja þróun fjölmiðlunar, m.a. með breyttum áherslum í dagskrá og fjölbreyttara efnisframboði á vef auk þess að gera eldra efni aðgengilegra en áður. Helstu áskoranir næstu ára eru annars vegar að minnka skuldir félagsins og hins vegar að halda óbreyttum tekjum til að hægt verði að halda úti sambærilegri dagskrá og verið hefur.

Helsta verkefni stjórnvalda á sviði fjölmiðlamála á næstunni er því að móta stefnu í málaflokknum, sem byggist á ítarlegum upplýsingum um stöðu fjölmiðla, rekstrarforsendur þeirra, framtíðarhorfur og fleira. Áhrif, áhætta og kostnaður við hugsanlegar aðgerðir stjórnvalda til að bæta rekstrarumhverfi einkarekinna fjölmiðla, sem liður í að tryggja fjölbreytni í fjölmiðlun, verður metinn. Unnið verður eftir aðgerðaáætlun sem byggist á framangreindum atriðum, þ.m.t. áðurnefnda skýrslu, til þess að bæta rekstrarumhverfi fjölmiðla um land allt.

3. FRAMTÍÐARSÝN OG MEGINMARKMIÐ

Framtíðarsýn fyrir fjölmiðlun er að fólk hafi greiðan aðgang að fjölbreyttum, ábyrgum og sjálfstæðum fjölmiðlum sem miðla fréttum, samfélagsumræðu og menningu. Allir hafi jafna möguleika á þátttöku í lýðræðislegri umræðu þar sem tjáningarfrelsi er virt.

Fyrirhugaðar breytingar:

- Breyta fjölmiðlalögum, nr. 38/2011, með það að leiðarljósi að stuðla að betra starfsumhverfi fjölmiðla.
- Endurskoða lög um eftirlit með aðgangi barna að kvikmyndum og tölvuleikjum, nr. 62/2006, með það í huga að betur verði farið eftir ákvæðum laganna um aldersmerkingar og fleira.
- Stefna til framtíðar er mikilvæg fyrir starfsemi í málaflokknum og því er stefnumótun í fjölmiðlamálum meginviðfangsefni á árunum 2018–2019. Í henni mun felast nánari útfærsla á markmiðum, mælikvörðum og aðgerðum. Í stefnumótun verður tekin afstaða til mismunandi forsendna og hvaða aðgerðir teljast helst leiða til árangurs, þ.e. að markmið náist. Við mótun stefnu er gert ráð fyrir breiðri aðkomu stjórnmalaflokka, hagsmunaaðila og fræðimanna. Stefnt er að því að framtíðarstefna í fjölmiðlamálum, ásamt valkostum um aðgerðir stjórnvalda, verði lögð fyrir Alþingi árið 2019.

Ekki er gert ráð fyrir að fyrirhugaðar breytingar hafi áhrif á útgjöld til málefnasviðsins.

Meginmarkmið stjórnvalda á sviði fjölmiðlunar er að viðhalda og efla lýðræðislega umræðu og lýðræðisþátttöku fólks með því að efla miðlalæsi, stuðla að fjölbreytni, gagnsæi og fjölræði í fjölmiðlum og að forsendur verði fyrir hendi til að mismunandi fjölmiðlar fái starfað. Eftirlit með fjölmiðlum taki einkum mið af réttindum og skyldum þeirra, ekki síst þannig að virtar séu takmarkanir á birtingu efnis sem talið er skaðlegt fyrir börn og unglinga.

4. MARKMIÐ, MÆLIKVARÐAR OG AÐGERÐIR

Fjölmiðlun.

Til að uppfylla meginmarkmið málefnasviðsins er eitt markmið skilgreint sérstaklega fyrir málaflokkinn.

- Bæta starfsumhverfi fjölmiðla.** Fyrsta aðgerð stjórnvalda í þessu skyni verður að endurskoða skattalegt umhverfi fjölmiðla, þ.e. að breyta skattlagningu á þá. Átt er við fjölmiðla á rafrænu og prentuðu formi og áskriftargjöld hljóð- og myndmiðla, bæði í línulegri dagskrá og hljóð- og myndefni eftir pöntun.

Nr.	Markmið	Mælikvarðar	Staða 2017	Viðmið 2019	Viðmið 2023
1	Bæta starfsumhverfi fjölmiðla	Lækkun skatta á fjölmiðla, úr 24% í 11%.	Skattar á fjölmiðla ýmist 24% eða 11%.	Skattar á fjölmiðla 11%.	

Nr.	Tengist markmiði nr.	Aðgerð	Tímaáætlun	Ábyrgðaraðili
1	1	Samræma álagningu virðisaukaskatts á áskriftargjöld fjölmiðla.	2019	Sjá málaflokk 5.1; skattar og innheimta.

5. FJÁRMÖGNUN

Töluleg umfjöllun um útgjaldaramma málefnasviðsins næstu fimm ár.

	Áætlun 2019	Áætlun 2020	Áætlun 2021	Áætlun 2022	Áætlun 2023
Útgjaldarammi í m.kr.					
19 Fjölmiðlun	4.512	4.694	4.873	5.075	5.271